

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Історичний факультет
Кафедра історії України

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри історії України

Олександр КОМАРНІЦЬКИЙ

26 серпня 2026 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ООК 2 ІСТОРІЯ ТА КУЛЬТУРА УКРАЇНИ

назва навчальної дисципліни

для підготовки фахівців *першого (бакалаврського) рівня вищої освіти*

за освітньо-професійною програмою *Середня освіта (Музичне мистецтво)*

спеціальності *A4 Середня освіта (за предметними спеціальностями)*
предметною спеціальністю A4.13 Середня освіта (Мистецтво. Музичне мистецтво)

галузі знань *A Освіта*

мова навчання *українська*

2026-2027 навчальний рік

Розробник програми: Олександр КОМАРНИЦЬКИЙ, доктор історичних наук,
професор, завідувач кафедри історії України

Затверджено на засіданні кафедри історії України

Протокол № 12 від 26 серпня 2026 року

Завідувач кафедри

Олександр КОМАРНИЦЬКИЙ

26 серпня 2026 року

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньої програми

_____

Тетяна СОВІК

Зміст робочої програми навчальної дисципліни

1. Мета вивчення навчальної дисципліни – формування у студентів цілісних, системних знань про основні політичні, соціально-економічні, культурні події, явища та процеси минулого, діяльність видатних історичних діячів у різні періоди вітчизняної історії; вміння їх аналізувати, узагальнювати, виділяти основні тенденції і закономірності перебігу історичних подій, виявляти причинно-наслідкові зв'язки; уміти критично оцінювати історичні факти та діяльність осіб; володіти науковою термінологією й користуватися нею; розглядати суспільні явища в розвитку і конкретно-історичних умовах.

2. Обсяг дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ЄКТС	5
Загальний обсяг годин	150 год.
Кількість годин навчальних занять	50 год.
Лекційні заняття	24 год.
Практичні заняття	-
Семінарські заняття	22 год.
Лабораторні заняття	-
Самостійна та індивідуальна робота	104 год.
Форма підсумкового контролю	екзамен

3. Статус дисципліни *обов'язковий освітній компонент загальної підготовки.*

4. Передумови для вивчення дисципліни – вивчення опирається на базові знання з шкільного курсу «Історії України».

5. Програмні компетентності навчання

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі середньої освіти, що передбачає застосування теорій і методів педагогіки, психології, мистецтва, музичного мистецтва, методики навчання мистецтва, музичного навчання і характеризується комплексністю та невизначеністю педагогічних умов організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти.

Загальні компетентності	ЗК 01. Здатність реалізовувати свої права й обов'язки як члена суспільства; утверджувати цінності демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини та громадянина України. ЗК 02. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук, аналіз та обробку інформації з різних джерел, ефективно використовувати цифрові ресурси та технології в освітньому процесі. ЗК 03. Здатність поважати різноманітність і полікультурність суспільства, усвідомлювати необхідність рівних можливостей для всіх учасників освітнього процесу. ЗК 05. Здатність діяти автономно, приймати обґрунтовані рішення і відповідати за їх виконання. ЗК 06. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності та досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірності розвитку мистецтва, музичного мистецтва, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та значення у розвитку суспільства, техніки і технологій. ЗК 08. Здатність усвідомлювати й поцінювати взаємозалежність людей і систем у глобальному світі.

6. Програмні результати навчання

ПРН 07. Аналізувати суспільство й особистісно значущі світоглядні проблеми, цінувати національно-культурну ідентичність, різноманіття й мультикультурність, уміти використовувати інструменти демократичної правової держави в професійній та громадській діяльності.

ПРН 10. Ураховувати в освітньому процесі підходи, визначені цілями сталого розвитку; розвивати потенціал учасників освітнього процесу для креативних колективних рішень щодо подолання проблем.

ПРН 11. Розуміти, пояснювати духовні, національні, етико-естетичні, мистецькі цінності та імплементувати їх в освітню діяльність учителя мистецтва, музичного мистецтва закладу загальної середньої освіти.

7. Методи навчання: Словесні, наочні методи: лекція, розповідь, пояснення, бесіда, дискусія, диспут, мозкова атака, робота з першоджерелами, словниками, посібниками, дидактичними матеріалами та іншими джерелами інформації, робота з інтернетними публікаціями та матеріалами вебсайтів, створення й демонстрування презентацій; технології дистанційного навчання.

8. Засоби діагностики результатів навчання: опитування, тести, самостійна робота, модульна контрольна робота, зокрема із використанням модульного об'єктноорієнтованого динамічного навчального середовища MOODLE, презентації результатів виконаних завдань та досліджень, студентські презентації та виступи на наукових заходах.

9. Програма навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
		лекційні заняття	семінарські заняття	лабораторні заняття	самостійна робота	індивідуальна робота
Тема 1. Вступ до курсу «Історія та культура України». Іван Огієнко та становлення українського університету в Кам'янці-Подільському	2	2	-	-	-	-
Тема 2. Первісне суспільство та перші державні утворення на території України	10	2	-	-	8	-
Тема 3. Київська та Галицько-Волинська держава	18	-	6	-	12	-
Тема 4. Українські землі під владою іноземних держав.	12	2	2	-	8	-
Тема 5. Українська національна революція XVII ст.	9	2	2	-	5	-
Тема 6. Україна наприкінці XVII – у XVIII ст. Гетьманщина	13	2	2	-	9	-
Тема 7. Українські землі в складі Російської та Австро-Угорської імперій	18	4	2	-	12	-
Тема 8. Україна в період Першої світової війни та Української революції 1917-1920 рр.	13	4	-	-	9	-
Тема 9. Україна у міжвоєнний період (20-30-ті рр. XX ст.)	13	2	2	-	9	-
Тема 10. Україна в роки Другої світової війни.	13	2	2	-	9	-
Тема 11. Українська РСР у 1945-1991 рр.	16	-	2	-	14	-
Тема 12. Україна у добу державної незалежності	13	2	2	-	9	-
Разом за змістовим модулем	150	24	22	-	104	-
ІНДЗ	-	-	-	-	-	10
Разом годин	150	24	22	-	104	10

10. Форми поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль проводиться з метою перевірки рівня підготовки здобувачів вищої освіти за визначеною темою; забезпечення зворотного зв'язку між викладачем та здобувачами вищої освіти, управління навчальною мотивацією здобувачів. Поточний контроль проводиться у формі усного опитування, письмового експрес-контролю, виступів здобувачів при обговоренні питань семінарського заняття, виконанні аналітичних завдань. Форма модульного контролю: модульна контрольна робота. Формою підсумкового контролю є екзамен.

11. Критерії оцінювання результатів навчання

Увесь навчальний курс оцінюється в 100 балів. В поточне оцінювання включається: семінарські заняття – 20 балів, модульна контрольна робота – 30 балів, самостійна робота – 5 балів, індивідуальні навчально-дослідні завдання – 5 балів.

Поточний і модульний контроль (60 балів)				Екзамен	Сума
				40	100
Поточний контроль	МКР	Самостійна робота	Індивідуальні навчально-дослідні завдання		
20 балів	30 балів	5 балів	5 балів		

Оцінювання семінарського заняття

Оцінювання на семінарських заняттях відбувається за 12-бальною системою відповідно до критеріїв визначених «Положенням про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка». Максимальний бал оцінки поточної успішності здобувачів вищої освіти на навчальних заняттях рівний 12.

Рівні навчальних досягнень	Оцінка в балах (за 12-бальною шкалою)	Критерії оцінювання
Початковий (понятійний)	1	Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих фактів без зв'язку між ними: відповідає на запитання, які потребують відповіді „так” чи „ні”. Здобувач порушує принципи академічної доброчесності.
	2	Здобувач вищої освіти мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спроби розповісти суть заданого матеріалу, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні

		„так” чи „ні”. Здобувач порушує принципи академічної доброчесності.
	3	Здобувач вищої освіти намагається аналізувати на основі елементарних знань і навичок; виявляє окремі властивості; робить спроби виконання вправ, дій репродуктивного характеру; за допомогою викладача робить прості узагальнення. Здобувач порушує принципи академічної доброчесності.
Середній (репродуктивний)	4	Здобувач вищої освіти володіє початковими знаннями, знає близько половини навчального матеріалу, здатний певною мірою відтворити його; орієнтується у поняттях, визначеннях; самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.
	5	Здобувач вищої освіти знає половину навчального матеріалу, розуміє сутність навчальної дисципліни, може дати визначення понять, категорій (однак з окремими помилками); вміє працювати з підручником, самостійно опрацьовувати частину навчального матеріалу; робить прості узагальнення але окремі висновки не логічні, не послідовні. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.
	6	Здобувач вищої освіти розуміє основні положення навчального матеріалу, може поверхнево аналізувати події, ситуації, робить певні висновки; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою; самостійно відтворює більшу частину матеріалу; вміє застосовувати знання, користуватися додатковими джерелами. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.
Достатній (алгоритмічно дієвий)	7	Здобувач вищої освіти правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, оперує базовими теоріями і фактами, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вміє наводити приклади на підтвердження певних думок; вміє самостійно користуватися додатковими джерелами; правильно використовує термінологію; здатен скласти таблиці, схеми. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
	8	Знання здобувачем вищої освіти досить повні, він достатньо вільно застосовує вивчений матеріал; вміє аналізувати, робити висновки; відповідь повна, логічна, обґрунтована, однак з окремими неточностями; вміє самостійно працювати. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
	9	Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим матеріалом, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; чітко тлумачить поняття, категорії, нормативні документи; формулює закони; може самостійно опрацьовувати матеріал, виконує прості творчі завдання; має сформовані типові навички. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
Високий (творчо- професійний)	10	Здобувач вищої освіти володіє глибокими і міцними знаннями; може визначати тенденції та суперечності різних процесів; робить аргументовані висновки; практично оцінює сучасні тенденції, факти, явища, процеси; розв'язує творчі завдання; може сприймати іншу позицію як альтернативну; знає суміжні дисципліни; використовує знання, аналізуючи різні явища, процеси. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
	11	Здобувач вищої освіти володіє узагальненими знаннями з навчальної дисципліни; вміє знаходити джерела інформації та

		аналізувати їх, ставити і розв'язувати проблеми, застосовувати вивчений матеріал для власних аргументованих суджень у практичній діяльності (диспути, круглі столи тощо); спроможний самостійно вивчити матеріал; оцінювати різноманітні явища, процеси; займає активну життєву позицію. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
	12	Здобувач вищої освіти має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності; використовує широкий арсенал засобів для обґрунтування та доведення своєї думки; розв'язує складні проблемні завдання; схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; уміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію; логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої здібності й нахили; використовує різноманітні джерела інформації; моделює ситуації в нестандартних умовах. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.

Відвідування занять. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і семінарські заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт, передбачених курсом. «Положення про організацію освітнього процесу в КПНУ імені Івана Огієнка» URL: <https://drive.google.com/file/d/1ZbMN35h-7ZSJBBOVvL2bTCaLtRbcQA86/view>

Оцінювання самостійної роботи (5 балів)

Контроль за самостійною роботою відбувається на консультаціях за 5-бальною системою оцінювання. Дозволяється захист питань самостійного опрацювання у формі колоквиуму (усно). Успішно виконана самостійна робота вважається, якщо студент отримав рейтинговий бал не менший 60% від загальної кількості балів, виділених на неї, тобто не менше як 3 бали.

Критерії оцінювання

5 балів	Зміст відповідей відповідає проблемам завдань; повнота розкриття завдань; розкриття ключових аспектів завдань. Виконані завдання чітко структуровані. Текст не містить граматичних помилок. Матеріал завдань представлено у повній та закінченій формі.
4 бали	Зміст відповідей відповідає проблемам завдань; зміст їх відповідає суті завдань, якісно і логічно розкритих але не завжди у достатньо повній формі. Виконані завдання чітко структуровані, текст не містить граматичних помилок. Матеріал завдань частково або не завжди закінчено.
3 бали	Зміст відповідей не зовсім відповідає суті визначеним завданням; відносно якісно і логічно розкритих але не завжди у достатньо повній формі; не повне розкриття ключових питань; не усі питання опрацьовано. У тексті зустрічаються граматичні помилки та неточності. Матеріал завдань частковий або не завжди закінчений.

2-0 балів (не зараховано)	Студент допускає грубі помилки при виконанні роботи. Не розуміє сутність її виконання. Не може розкрити та обґрунтувати поставлені питання. Студент не здатен захистити виконані завдання.

Оцінювання індивідуальних навчально-дослідних завдань (5 балів)

Індивідуальна навчально-дослідна робота з курсу «Історія та культура України» здійснюється на консультації шляхом доповіді-презентації студентами отриманої тематики.

ІНДЗ оцінюється максимально у 5 балів, мінімально допустима кількість балів – 3.

Критерії оцінювання ІНДЗ

5 балів	Зміст доповіді відповідає обраній для дослідження темі. Студент вийшов на високий рівень теоретичних узагальнень, провів детальний аналіз явищ і процесів у досліджуваному об'єкті. Студентом повністю розкритий зміст роботи. На основі проведених досліджень та облікових робіт зроблені ґрунтовні висновки, узагальнення.
4 бали	Зміст доповіді відповідає обраній для дослідження темі, містить всі необхідні структурні компоненти. У презентованій роботі допущені неточності в теоретичному узагальненні матеріалу. На основі проведеного дослідження зроблені висновки.
3 бали	Зміст доповіді відповідає обраній для дослідження темі, однак відсутній послідовний логічний взаємозв'язок між структурними елементами та алгоритм розв'язання поставленої проблеми. У презентованій роботі наявний стислий аналіз явищ і процесів на досліджуваному об'єкті, але прослідковуються проблеми в узагальненні матеріалу. На основі проведених досліджень та облікових робіт не чітко зроблені або й відсутні висновки.
2-0 балів (не зараховано)	Зміст доповіді не відповідає обраній для дослідження темі. У презентованій роботі наведені дані, що суперечать обраному джерелу. Нерозкритими залишаються поставлені у роботі завдання.

Оцінювання модульної контрольної роботи (30 балів)

Після вивчення усього матеріалу здобувачі вищої освіти пишуть модульну контрольну роботу.

Модульна контрольна робота виконується у письмовій формі (у вигляді відповідей на три питання). До її написання допускаються усі студенти. Здобувачі вищої освіти, які за результатами виконання модульних контрольних робіт отримали рейтинговий бал менший 60% від максимальної кількості балів, виділених на цей вид роботи, а також ті, що не з'явилися для виконання або не виконали завдань, вважаються такими, що мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, ліквідація якої є обов'язковою.

Модульна контрольна робота складається із 3 питань, які оцінюються

по 10 балів.

З дисципліни «Історія та культура України» здобувачі пишуть одну модульну контрольну роботу.

Критерії оцінювання

Шкала ECTS	Бали	Критерії оцінювання
«відмінно»	9-10 балів	Здобувач вищої освіти у відповідях на питання демонструє глибокі знання, повною мірою володіє матеріалом, що дозволяє виявляти розуміння змісту предмету, його основних положень, категоріального апарату тощо, може обґрунтовувати свої судження, аргументуючи правильну відповідь, логічно та послідовно формулює текст відповіді на поставлене завдання.
«добре»	7-8 балів	Результати відповідей здобувача вищої освіти відповідають тим самим вимогам, що й для оцінки «відмінно», але при цьому здобувач допускає певні неточності та незначні помилки. Здобувач володіє матеріалом, правильно відповідаючи на поставлені завдання, логічно формулює відповіді, намагаючись аргументувати їх.
«задовільно»	6 балів	Відповіді здобувача вищої освіти на питання дозволяють виявити знання і розуміння основних положень предмета, певне володіння категоріальним апаратом, проте характеризуються фрагментарністю, відсутністю повноти та аргументованості. Здобувач допускає помилки при відповідях на питання, не вміє достатньо обґрунтувати свої судження.
«незадовільно»	5-0 балів (не зараховано)	Відповіді здобувача вищої освіти на питання не виявили знань та розуміння основних положень предмета, що спричинило значну кількість помилок або, взагалі, повну/часткову відсутність відповідей. Здобувач не вміє логічно побудувати відповідь, обґрунтовувати свої судження, плутається у розумінні категоріального апарату тощо.

Академічна доброчесність. Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її не зарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. URL: <https://integrity.kpnu.edu.ua/>

Використання здобувачами вищої освіти в освітньому процесі інструментів ШІ чітко визначено “[Положенням про використання штучного інтелекту в Кам’янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка](#)”, введено в дію наказом в.о. ректора від 02 вересня 2026 р., № 144-ОД. URL: <https://drive.google.com/file/d/1eDvHgbvZUYojWNwNwkIED66qGDPPpHrB/vi>
[ew](#)

Визнання результатів неформальної та (або) інформальної освіти

У випадку, якщо здобувач освіти отримав знання у неформальній та/або інформальній освіті, зарахування результатів навчання здійснюється згідно «Порядку визнання в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти (нова редакція)», зокрема, якщо їх тематика відповідає змісту навчальної дисципліни (окремій темі). URL: <https://drive.google.com/file/d/19GCSM3y-K496gs8RQJp0mO9FjUJumB4T/view>

В неформальній освіті:

- закінчення професійних курсів, семінарів або тренінгів, тематика яких відповідає змісту освітнього компоненту (окремій темі);
- підготовка конкурсної наукової роботи;
- призове місце на Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт;
- призове місце на Всеукраїнській студентській олімпіаді;

В інформальній освіті:

- наявність наукової публікації;
- громадська або волонтерська діяльність.

Семестровий екзамен (40 балів)

Білет екзамену складається з трьох теоретичних питань, які оцінюються по 12 балів. Ще 4 бали студенти можуть здобути, відповідаючи на 4 тестові завдання закритого типу. Кожне тестове завдання оцінюється 1 балом.

Теоретичні питання екзаменаційного білета оцінюються відповідно до таких критеріїв:

Оцінка	Вимоги
«Відмінно» 40-35 балів	Здобувач вищої освіти виявляє глибокі фундаментальні теоретичні знання, повно викладає вивчений матеріал, виявляє розуміння предмета висловлювання, розуміє можливість різних тлумачень однієї і тієї ж проблеми, вміє оцінювати аргументи для її доведення, формулює своє бачення проблеми, виявляє розуміння матеріалу, може обґрунтовувати свої судження, застосовувати знання на практиці у нестандартних ситуаціях, наводити необхідні приклади, викладає матеріал логічно, послідовно, вживає мовні засоби відповідно до норм української літературної мови.
«Добре» 34-29 балів	Якщо відповідь студента відповідає тим самим вимогам, що і для оцінки «відмінно», але при цьому студент допускає 1-2 помилки, які сам виправляє, і 1-2 недоліки в послідовності викладу матеріалу та мовному оформленні висловлювання. Студент вміє наводити власні приклади на підтвердження нових думок, може застосовувати вивчений матеріал у стандартних та дещо змінених ситуаціях.
«Задовільно» 28-24 балів	Якщо студент виявляє знання і розуміння основних положень предмета, але викладає матеріал неповно і допускає неточності

	у визначенні понять; не вміє досить глибоко і доказово обґрунтовувати свої судження і наводити приклади; не в змозі захистити проект побудови системи роботи з певних тем дисципліни; викладає матеріал непослідовно і допускає помилки в мовному оформленні викладу.
«Незадовільно» 23 бали і менше	Якщо студент виявляє незнання більшої частини вивченого матеріалу, не володіє методичним апаратом, допускає помилки у формулюванні понять, які спотворюють їх зміст, не вміє самостійно побудувати систему вивчення певних тем, хаотично і невпевнено викладає матеріал. Студент неспроможний виконати стандартні завдання навіть після навідних питань викладача.

Оцінювання екзамену:

Студенти, які мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, не допускаються до екзамену. Вони допускаються до екзамену після ліквідації академічної заборгованості за результатами поточного контролю. Вважається, що студент підготувався до екзамену, якщо рейтингова оцінка за його результатом більша або дорівнює 24 балам. Студентам, які за екзамен отримали незадовільну оцінку, дозволяється ліквідувати академічну заборгованість після належної підготовки. Ліквідація академічної заборгованості за результатами семестрового контролю дозволяється до початку наступного семестру в час, визначений графіком ліквідації академічної заборгованості, та допускається не більше двох разів з навчальної дисципліни: один раз викладачеві, другий – комісії, яка створюється за розпорядженням декана факультету.

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до таблиці відповідності.

Таблиця відповідності шкал оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти

Рейтингова оцінка з кредитного модуля (навчальної дисципліни)	Підсумкова оцінка за шкалою ЄКТС	Підсумкова оцінка за національною шкалою
		екзаменаційна
90-100	A (відмінно)/Excellent	відмінно
82-89	B (добре)	добре
75-81	C (добре)/Good	
67-74	D (задовільно)/Satisfactory	
60-66	E (достатньо)/Enough	задовільно
35-59	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)/Fail	незадовільно
34 і менше	F (незадовільно з обов'язковим проведенням додаткової роботи щодо вивчення навчального матеріалу кредитного модуля)/Fail	

12. Умови визначення успішного засвоєння освітнього компоненту «Історія та культура України»:

- кредити присвоюються здобувачам вищої освіти після завершення навчальної дисципліни та успішного оцінювання досягнутих ними результатів навчання;

- критерієм успішного проходження здобувачем вищої освіти оцінювання результатів навчання є досягнення ним мінімального порогового рівня оцінок за кожним запланованим результатом навчання освітнього компоненту та мінімального порогового рівня оцінки за освітнім компонентом загалом, яких складає 60% від максимально можливої кількості балів, визначеної відповідними нормативними документами Університету;

- здобувач вищої освіти вважається таким, що має академічну заборгованість за результатами поточного контролю, якщо він не відпрацював пропущені навчальні заняття, не пересклав оцінки 0, 1, 2, 3 отримані на навчальних заняттях, не виконав або виконав модульну контрольну роботу, завдання самостійної та індивідуальної робіт з оцінкою, що становить менше 60% від максимальної кількості балів, виділених на ці види робіт;

- здобувач вищої освіти, який має академічну заборгованість з освітнього компоненту за результатами поточного контролю, не допускається до екзамену. Рішення про недопущення за поданням викладача приймає декан факультету, його оприлюднюють до початку екзамену. У відомості обліку успішності роблять запис «не допущено»;

- здобувач вищої освіти допускається до складання екзамену після ліквідації академічної заборгованості за результатами поточного контролю;

- здобувач вищої освіти підготувався до екзамену з освітнього компонента, якщо його рейтингова оцінка за результатами екзамену є більшою або рівною 24 балам (60% від максимально можливої для даної форми контролю кількості балів). Рейтингову оцінку такого здобувача вищої освіти з освітнього компонента визначають як суму рейтингової оцінки за результатами поточної успішності та рейтингової оцінки за результатами екзамену;

- якщо допущений до екзамену здобувач вищої освіти не підготувався (його рейтингова оцінка за результатами екзамену є меншою 24 балів), то бали за екзамен до рейтингової оцінки поточної успішності не додаються, виставляють підсумкову оцінку з освітнього компонента FX за шкалою ЄКТС та «незадовільно» за національною шкалою;

- здобувачам вищої освіти, які за результатами підсумкового контролю у формі екзамену отримали незадовільну оцінку, дозволяють ліквідувати академічну заборгованість після належної підготовки;

- ліквідацію академічної заборгованості за результатами семестрового контролю дозволяють до початку наступного семестру в час, визначений графіком ліквідації академічної заборгованості, та допускають не більше двох разів: перший раз – викладачеві, другий – комісії яку створюють за розпорядженням декана факультету;

- відповідь здобувача вищої освіти, який ліквідує академічну заборгованість на засіданні комісії, оцінюють за 100-бальною шкалою без урахування рейтингової оцінки поточної успішності;

- за неуспішного проходження оцінювання результатів навчання за освітнім компонентом кредити здобувачі вищої освіти не присвоюють;

- якщо здобувач вищої освіти, допущений до семестрового контролю не з'явився на семестровий екзамен, у відомості обліку успішності викладач записує «не з'явився». Про незалежні від здобувача вищої освіти причини (у тому числі непрацездатність у зв'язку із хворобою), які підтверджують неможливість його присутності на екзамені, він має негайно повідомити декана факультету.

В умовах застосування дистанційних технологій навчання організація поточного і семестрового контролю відбувається відповідно до «Порядку організації поточного та семестрового контролю із застосуванням дистанційних технологій навчання в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (зі змінами)» URL : https://drive.google.com/file/d/15qM6nA_NtvOZxOYz4Hzc8DZNgnAiL_zz/view).

13. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна.

Для проведення лекційних і семінарських занять, а також контролю за самостійною та індивідуальною навчально-дослідною роботою використовуються мультимедійна лекційна аудиторія, мультимедійний проектор, екран для проектора, ноутбук або персональний комп'ютер, мережа Інтернет, модульне об'єктно-орієнтоване динамічне середовище MOODLE, конференції у Google Meet.

14. Рекомендована література:

Основна

1. Історія України: Навч. посіб. / Ю. А. Мицик, О. Г. Бажан, В. С. Власов. 3-тє вид., допов. і переробл. Київ: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2010. 595 с.

2. Історія України: Хрестоматія / Упоряд. В.М. Литвин. Київ: Наук. думка, 2013. 1056 с.

3. Комарніцький О. Б. Історія України: навч. посіб. для студ. коледжів, технікумів та училищ. Кам'янець-Подільський: ТОВ «Друкарня «Рута», 2015. 596 с.

4. Україна в епіцентрі протистояння світових систем (1939–1990) / НАН України, Ін-т історії України. Київ: Академперіодика, 2021. 544 с., 96 с. іл. (Україна. Нариси історії).

5. Україна в цивілізаційних потоках ранньої модерності / НАН України, Інститут історії України. Київ: Академперіодика, 2024. 815 с. (Україна. Нариси історії)

6. Україна й українці в постімперську добу (1917–1939) / НАН України, Ін-т історії України. Київ: Академперіодика, 2021. 620 с., 124 с. іл. (Україна. Нариси історії).
7. Україна і виклики посттоталітарного транзиту (1990–2019) / НАН України, Ін-т історії України. Київ: Академперіодика, 2021. 592 с., 48 с. іл. (Україна. Нариси історії).
8. Шандра В., Аркуша О. Україна в ХІХ столітті: доба модернізації / Відп. ред. В. Смолій. НАН України. Інститут історії України. Київ: Академперіодика, 2022. 706 с., 136 с. іл. (Україна. Нариси історії).
9. Шлях з первісності у цивілізацію. Українські шати середньовіччя / НАН України, Інститут історії України. Київ: Академперіодика, 2023. 658 с., 136 с. іл. (Україна. Нариси історії).

Додаткова

1. Бойко О. Д. Історія України: навч. посіб. 3-тє вид, виправл., доповн. Київ: Академвидав, 2010. 688 с.
2. Верменич Я. В. Україна: історичний простір ідентичності / Відповідальний редактор В. А. Смолій. НАН України. Інститут історії України. Київ: Інститут історії України, 2025. 667 с.
3. Грицак Я. Нарис історії України: формування модерної української нації ХІХ-ХХ ст. [Навч. посіб.]. Київ: Генеза, 1996. 360 с.
4. Даниленко В. М. Україна в 1985-1991 рр.: остання глава радянської історії / НАН України. Інститут історії України. Київ: Інститут історії України, 2018. 278 с.
5. 25 років незалежності: нариси історії творення нації та держави / Відп. ред. В. Смолій; Кер. авт. кол. Г. Боряк; Авт. кол.: В. Головка (коорд. проекту), В. Даниленко, С. Кульчицький, О. Майборода, В. Смолій, Л. Якубова, С. Янішевський; НАН України, Інститут історії України. Київ: Ніка-Центр, 2016. 796 с.
6. Історія України: новітня доба: навч. посіб. / [В.М. Литвин, В.Ф. Колесник, А.Г. Слюсаренко та ін.]; за ред. В.М. Литвина. Київ: Академвидав, 2012. 480 с.
7. Історія української культури. У 5 томах. Т. 1. Історія культури давнього населення України. Київ: Наукова думка, 2001. 1135 с.; Т. 2. Українська культура другої половини ХІІ першої половини ХVІІ століть. Київ: Наукова думка, 2003. 847 с.; Т. 3. Українська культура другої половини ХVІІ –ХVІІІ століть. Київ: Наукова думка, 2001. 1246 с.; Т. 4. Книга 1. Українська культура першої половини ХІХ століття. Київ: Наук. думка, 2008. 1007 с.; Т. 4. Книга 2. Українська культура другої половини ХІХ століття. Київ: Наукова думка, 2005. 1296 с.
8. Комарніцький О. Б. Аграрна історія України: навч.-метод. посіб. / Вид. 2-ге, доп. і перероб. [Електронний ресурс]. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І. Огієнка, 2023. 120 с. URL: <http://elar.kpnu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/7645/Komarnitskyi-O.B.-Ahrarna-istoriia-Ukrainy-2023.pdf?sequence=3&isAllowed=y>

9. Комарніцький О. Б. Історія українсько-російських відносин (XX – початок XXI ст.): навч.- метод. посіб. [Електронний ресурс]. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І. Огієнка, 2024. 154 с. <http://elar.kpnu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/7991/Komarnitskyi-O.-Istoriia-ukrainsko-rosiiskikh-vidnosyn-20-pochatok-21-st.pdf?sequence=3&isAllowed=y>
10. Комарніцький О. Б. Студіювання історичних джерел: навч.- метод. посіб. [Електронний ресурс]. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І. Огієнка, 2024. 222 с. URL: <http://elar.kpnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/8153>
11. Лекції з історії світової та вітчизняної культури: навч. посібник. Вид. 2-е, перероб. і доп. / За ред. проф. А. Яртися і проф. В. І. Мельника. Львів: Світ, 2005. 568 с.
12. Литвин В. М. Історія України (у 3-х томах) Т.1. З найдавніших часів до кінця XVIII ст. Київ: Альтернативи, 2003. 864 с.; Т.2. Кінець XVIII – початок XX ст. Київ: Альтернативи, 2005. 760 с.; Т.3 (Новітній час (1914-2014)). Кн.1. Київ: Альтернативи, 2005. 832 с.; Кн.2. 640 с.
13. Мартинов А. Ю. Україна в спільній зовнішній і безпековій політиці Європейського Союзу (2014–2023): Аналітична доповідь / Відп. ред. В. Смолій. НАН України. Інститут історії України. Київ: Інститут історії України, 2023. 49 с.
14. Мицик Ю.А., Бажан О.Г. Історія України. Київ: ТОВ «Вид-во «КЛІО», 2015. 680 с.
15. Олійник С. В., Сидорук С. А. Історія України: конспект лекцій для студентів неісторичних факультетів вищих навчальних закладів України. Кам'янець-Подільський: ФОП Сисин О. В., 2011. 172 с
16. Олійник С. В., Трубочанінов С. В. Україна в період між двома світовими війнами: курс лекцій. Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2010. 194 с.
17. Реєнт О. П. Україна в імперську добу (XIX – початок XX ст.). Київ: Інститут історії України НАН України, 2003. 340 с.
18. Смолій В., Степанков В. Українська національна революція XVII ст. (1648-1676 р. р.). Київ: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2009. 447 с.
19. Україна крізь віки. В 15 т. Київ: Альтернативи, 1999-2000.
20. Якубова Л. «Русский мир» в Україні: на краю прірви. Київ: ТОВ «Видавництво «КЛІО», 2018. 384 с
21. Уривалкін О. М. Довідник з історії України. Київ: Дакор, КНТ, 2009. 1008 с.
22. Шейко В. М., Тишевська Л. Г. Історія української культури: Навч. посібник / Наук. ред. В. М. Шейко. Київ: Кондор, 2006. 264 с.

15. Інформаційні ресурси

1. Сайт Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського

URL: <http://www.nbu.gov.ua/>

2. Сайт Національної Парламентської бібліотеки України

URL: <http://www.nplu.kiev.ua/>

3. Сайт Інституту історії України НАН України.

URL: <http://history.org.ua/uk>

4. Історія України в історіях. URL: <https://znohistory.ed-era.com>

5. LIKBEZ. Історичний фронт. URL: <https://likbez.org.ua/ua/>

6. Історична правда. URL: <https://www.istpravda.com.ua/>

Каталог курсів підвищення кваліфікації 2023 з напрямку Історія. URL: <https://ippo.com.ua/category/istoria/>